

Rada
Unii Europejskiej

Bruksela, 6 sierpnia 2021 r.
(OR. en)

11175/21

**Międzyinstytucjonalny numer
referencyjny:
2021/0255 (NLE)**

**EDUC 262
JEUN 70
SOC 452
RECH 369
DIGIT 106**

WNIOSEK

Od:	Sekretarz generalna Komisji Europejskiej (podpisała dyrektor Martine DEPREZ)
Data otrzymania:	5 sierpnia 2021 r.
Do:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, sekretarz generalny Rady Unii Europejskiej
Nr dok. Kom.:	COM(2021) 455 final
Dotyczy:	Wniosek dotyczący ZALECENIA RADY w sprawie kształcenia mieszanego na rzecz wysokiej jakości szkolnictwa podstawowego i średniego sprzyjającego włączeniu społecznemu

Delegacje otrzymują w załączeniu dokument COM(2021) 455 final.

Załącznik: COM(2021) 455 final

Bruksela, dnia 5.8.2021
COM(2021) 455 final

2021/0255 (NLE)

Wniosek

ZALECENIE RADY

**w sprawie kształcenia mieszanego na rzecz wysokiej jakości szkolnictwa podstawowego
i średniego sprzyjającego włączeniu społecznemu**

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

{SWD(2021) 219 final}

UZASADNIENIE

1. KONTEKST WNIOSKU

Zapewnienie wszystkim równego dostępu do kształcenia wysokiej jakości ma zasadnicze znaczenie dla postępu gospodarczego i społecznego. Polityka oświatowa powinna umożliwiać wszystkim obywatelom wykorzystanie swojego pełnego potencjału i rozwój swoich kompetencji w procesie uczenia się przez całe życie. Takie jest główne przesłanie następujących dokumentów i inicjatyw: komunikat Komisji „Ustanowienie Europejskiego filaru praw socjalnych”¹; wizja dotycząca europejskiego obszaru edukacji²; Plan działania w dziedzinie edukacji cyfrowej na lata 2021–2027³; rezolucja Rady w sprawie strategicznych ram europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia na rzecz europejskiego obszaru edukacji i w szerszej perspektywie (2021–2030)⁴; oraz konkluzje Rady pt. „Sprawiedliwość i włączenie w kształceniu i szkoleniu jako czynniki sprzyjające osiągnięciu sukcesu edukacyjnego przez wszystkich”⁵. Osiągnięcie powyższego celu stało się jeszcze pilniejsze w świetle wyzwań edukacyjnych, które wysunęły się na plan pierwszy w czasie pandemii COVID-19.

(1) Wyzwania poruszane w proponowanym zaleceniu

Wskutek zamknięcia szkół i szeroko zakrojonych ograniczeń społecznych z powodu pandemii COVID-19 uwidoczniły się istniejące mocne i słabe strony szkolnictwa podstawowego i średniego, w tym kształcenia i szkolenia zawodowego. Systemy kształcenia i szkolenia wykazały bardzo dużą zdolność wprowadzania innowacji i przyjmowania nowych rozwiązań⁶, ale także znaczne niedobory wynikające z braku gotowości wykorzystywania różnych środowisk i narzędzi edukacyjnych.

- Proces uczenia się był dla osób uczących się często wolniejszy i mniej pogłębiony, a czasami opóźniony. Na ogół był utrudniony z powodu braku systematycznej obecności w szkole i rytmu klasowego oraz bliskich kontaktów z nauczycielami i innymi uczniami.
- W pewnych przypadkach pogorszył się fizyczny, psychiczny i emocjonalny dobrostan uczniów, ponieważ wiele szkół nie było w stanie zapewnić zorganizowanych zajęć bądź dostępu do obiektów, a zdrowie i motywacja dzieci opierały się na możliwościach ich rodzin⁷ i otoczenia domowego.
- Wiele rodzin i osób uczących się, zwłaszcza z grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji, nie miało niezbędnych możliwości i zasobów do zorganizowania nauki

¹ COM(2017) 250.

² https://ec.europa.eu/education/education-in-the-eu/european-education-area_pl

³ COM(2020) 624.

⁴ Dz.U. 2021 C 66/1 z 26.2.2021.

⁵ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX:52021XG0610\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX:52021XG0610(01))

⁶ Na przykład szybko uruchomiono nowe przepisy oraz dano więcej autonomii władzom i kierownictwu szkół na poziomie lokalnym. Wiele szkół stworzyło lub odnowiło partnerstwa z rodzicami, lokalnymi społecznościami, firmami, prywatnymi przedsiębiorstwami, organizacjami pozarządowymi oraz organizacjami kulturalnymi (w tym nadawcami i mediami), jak wynika z otwartych konsultacji publicznych w sprawie Planu działania w dziedzinie edukacji cyfrowej.

⁷ Wspólne Centrum Badawcze Komisji Europejskiej zebrało opinie dzieci i rodzin w dziewięciu państwach UE na potrzeby opracowanego przez siebie sprawozdania [How families handled emergency remote schooling during the Covid-19 lockdown in spring 2020](#) („Jak rodziny radziły sobie z nauką zdalną w sytuacji nadzwyczajnej podczas lockdownu wprowadzonego z powodu pandemii COVID-19 wiosną 2020 r.”).

w domu⁸. To wzbudziło poważne obawy dotyczące uczniów, którzy zazwyczaj otrzymywali ukierunkowane wsparcie w szkole, subsydiowane zdrowe posiłki⁹ lub dostęp do różnych zajęć pozalekcyjnych, w tym aktywności fizycznej.

- Wiele systemów i szkół oraz wielu pedagogów nie było przygotowanych na taką zmianę pod względem zarówno kompetencji cyfrowych, jak i zasobów informatycznych, w tym sieci połączeń i infrastruktury¹⁰. Niektórzy nauczyciele szkół podstawowych i średnich zgłaszali, że nie mają jasnych wytycznych i informacji ze strony organów publicznych. Zgłaszali też brak wsparcia i szkoleń w zakresie projektowania nauki na okres, gdy wszyscy uczniowie lub ich większość uczą się w domu.
- Do szkół nie mieli już dostępu ważni specjaliści edukacyjni – wizytatorzy, specjaliści zajmujący się kontaktami z rodzinami, pedagodzy w organizacjach kulturalnych, a także instruktorzy i opiekunowie uczących się w miejscu pracy – wraz ze swoimi zasobami.
- Zakłócone zostało prowadzenie wszystkich lekcji z przedmiotów przyrodniczych i artystycznych objętych programem nauczania oraz zajęć z kształcenia i szkolenia zawodowego, ponieważ wiążą się one z dostępem do określonych pomieszczeń, laboratoriów i urządzeń oraz z nadzorem wyszkolonych specjalistów (zwykle ze względów dydaktycznych i z uwagi na bezpieczeństwo).
- Wobec nieobecności uczniów na miejscu szkoły napotkały trudności w utrzymaniu personalnych i społecznych korzyści wynikających z przynależności do społeczności szkolnej.

Dążenie do realizacji wizji włączającego kształcenia i szkolenia wysokiej jakości nie ogranicza się jedynie do sytuacji wywołanej COVID-19. Utrzymują się wyzwania w zakresie projektowania kształcenia i szkolenia, a mianowicie: tworzenie istotnych doświadczeń edukacyjnych w różnych warunkach, dla uczących się w różnym wieku, o różnych zdolnościach i w różnych sytuacjach; wspieranie szeroko zakrojonego rozwoju kompetencji dopasowanego do potrzeb osób uczących się w globalnym społeczeństwie współcześnie i w przyszłości; wspieranie dobrostanu; a także pomaganie pedagogom i szkołom w dostosowywaniu się i stałym doskonaleniu własnych rozwiązań organizacyjnych i podejść pedagogicznych, na korzyść wszystkich uczących się. Aby sprostać tym wyzwaniom

⁸ Jak pokazują wyniki otwartych konsultacji publicznych przeprowadzonych w celu sporządzenia Planu działania w dziedzinie edukacji cyfrowej, rodzice i osoby uczące się zgłaszali szczególne trudności z przejściem na nauczanie zdalne w sytuacji nadzwyczajnej. Według relacji rodziców ich dzieci miały szczególnie złe doświadczenia związane ze znalezieniem motywacji do nauki, z egzaminami/ocenami i informacjami zwrotnymi od nauczycieli oraz ze słabą jakością internetowych treści dydaktycznych. Za najpoważniejsze wyzwanie na przyszłość uznano społeczno-ekonomiczne różnice między uczącymi się. Zob. też opracowanie w przygotowaniu: Cachia R., Velicu A., Chaudron S., Di Gioia R., Vuorikari R., „Remote schooling during Covid-19 spring 2020 lockdown. A closer look at European families” („Nauka zdalna w czasie lockdownu spowodowanego pandemią COVID-19 wiosną 2020 r. Szczegółowa analiza dotycząca europejskich rodzin”).

⁹ Unijny program dla szkół umożliwia dzieciom naukę o zdrowym żywieniu i stylu życia. Zob. [O programie dla szkół | Komisja Europejska \(europa.eu\)](#)

¹⁰ Jak pokazują wyniki otwartych konsultacji publicznych przeprowadzonych w ramach przygotowań Planu działania w dziedzinie edukacji cyfrowej, 69 % szkół podstawowych i 64 % szkół średnich nie miało wcześniejszych doświadczeń w nauczaniu na odległość z wykorzystaniem technologii cyfrowych. Respondenci wskazali różne przeszkody i bariery, w tym brak infrastruktury i zdolności cyfrowych, kłopotliwą organizację nauki, niewystarczającą komunikację między szkołą a domem oraz brak kompetencji cyfrowych, zwłaszcza w przypadku pedagogów.

i zwiększyć możliwości, kształcenie mieszane wymaga spójnego podejścia w całym systemie kształcenia i szkolenia w ramach kultury ciągłego doskonalenia.

(2) Cele proponowanego zalecenia

Niniejsze proponowane zalecenie jest elementem natychmiastowej reakcji na doświadczenia zdobyte podczas pandemii COVID-19, gdy wiele z istniejących wcześniej problemów i nierówności pogłębiło się i wyszło na plan pierwszy. Zalecenie zawiera proponowane środki bardziej krótkoterminowe mające na celu zaradzenie najpilniejszym odnotowanym dotychczas brakom oraz przezwyciężenie ich skutków dla młodszego pokolenia. Jednocześnie nakreślono w nim przyszłą ścieżkę rozwoju warunków i narzędzi kształcenia mieszanego w szkolnictwie podstawowym i średnim, służących budowie systemów kształcenia i szkolenia o większej odporności, zgodnie z Planem działania w dziedzinie edukacji cyfrowej na lata 2021-2027 oraz europejskim obszarem edukacji, oraz przygotowujących fundamenty dla realizacji celów cyfrowej dekady¹¹. Ma to sprzyjać inkluzywności i jakości kształcenia i szkolenia oraz lepszemu rozwojowi ogólnych kompetencji wszystkich uczących się.

W proponowanym zaleceniu nie przewiduje się promowania powszechnego ograniczenia obecności pedagogów w procesie nauczania ani nie zachęca się do spędzania większej ilości czasu przed monitorem. Nie zakłada się też w nim nagłego i ogólnego zastąpienia w szkolnictwie podstawowym i średnim tekstów drukowanych, materiałów w wersji papierowej i ołówków narzędziami cyfrowymi¹². Rozpowszechnienie platform i kanałów komunikacyjnych może zwiększyć ryzyko zmęczenia cyfrowego i wypalenia organizacyjnego wśród uczniów, pedagogów i rodziców. W proponowanym zaleceniu dąży się natomiast – w ramach odbudowy po pandemii COVID-19 – do wspierania ciągłego rozwoju i udoskonalania dobrze wyważonej edukacji szkolnej (pod względem metod dydaktycznych i materiałów naukowych), promującej wysoką jakość i inkluzywność, a dodatkową korzyścią ma być dostateczna odporność na potrzeby radzenia sobie z trudnościami i dostosowywania się do sytuacji.

(3) Szczegółowe rozwiązania określone w zaleceniu

Kształcenie mieszane w ramach kształcenia i szkolenia formalnego ma miejsce, gdy szkoła, pedagog lub osoba ucząca się stosują więcej niż jedną metodę w procesie uczenia się:

- łączenie nauki stacjonarnej w szkole ze zdalnym środowiskiem edukacyjnym; oraz
- łączenie w zadaniach edukacyjnych różnych narzędzi nauczania, które mogą być cyfrowe (w tym internetowe) i niecyfrowe.

Aby zapewnić optymalne wykorzystanie kształcenia mieszanego, nauczyciele i osoby uczące się muszą być wyposażeni w niezbędne umiejętności, wiedzę i postawę oraz gotowi na stosowanie odpowiednich narzędzi cyfrowych i na zmiany w sposobach nauczania. Kształcenie mieszane wymaga też dostatecznej elastyczności, aby umożliwić dostosowanie do potrzeb osób uczących się oraz aby pedagodzy mieli swobodę dopasowania tej metody do swoich okoliczności i odbiorców. Zapewnienie warunków sprzyjających kształceniu

¹¹ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/europes-digital-decade-digital-targets-2030_pl

¹² Badania wykazały, że to może prowadzić do zahamowania rozwoju umiejętności czytania głębokiego wśród uczniów; zob. *Deklaracja Stavangerska dotycząca Przyszłości Czytania* (<https://ereadcost.eu/wp-content/uploads/2021/05/PL-Stavanger-Declaration.pdf>). Ta deklaracja, którą w 2019 r. podpisało ponad 100 naukowców, zawiera najważniejsze ustalenia z czteroletnich badań empirycznych w kontekście finansowanego przez UE działania badawczego COST pod nazwą *Evolution of Reading in the Age of Digitalisation (E-READ)*.

mieszanemu zależy też od zasobów osób uczących się oraz od organizacji, kultury i zasobów szkoły, tj. dostępu do odpowiednich, przystępnych kosztowo i dobrze funkcjonujących warunków i narzędzi. Aby to osiągnąć, w niniejszym proponowanym zaleceniu podkreśla się konieczność podjęcia działań na różnych szczeblach (szkoła i jej lokalny ekosystem; poziom systemu edukacyjnego w państwie członkowskim lub regionie; odpowiednie wsparcie na poziomie UE) oraz przyjęcia różnych perspektyw czasowych: krótkoterminowej w ramach natychmiastowej reakcji na pandemię oraz średnioterminowej, aby to podejście przyczyniało się do promocji włączającej edukacji o wysokiej jakości.

(4) Komplementarność z innymi inicjatywami

Proponowane zalecenie ma być uzupełnieniem innych inicjatyw Komisji w zakresie powiązanych problemów edukacji szkolnej, mianowicie działań przedstawionych w Planie działania w dziedzinie edukacji cyfrowej na lata 2021–2027¹³ oraz w inicjatywie „Drogi do sukcesów w szkole” w ramach europejskiego obszaru edukacji, mających pomóc wszystkim uczącym się w biegłym opanowaniu umiejętności podstawowych i ukończeniu szkoły średniej II stopnia, europejskiego programu na rzecz umiejętności¹⁴ oraz w szczególności zalecenia Rady w sprawie kształcenia i szkolenia zawodowego¹⁵, w którym proponuje się unowocześnioną wizję polityki UE w zakresie kształcenia i szkolenia zawodowego, w tym cyfryzację tego obszaru i wykorzystanie w nim kształcenia mieszanego. Proponowane zalecenie uzupełnia też inne inicjatywy w ramach programu Erasmus+, w tym akademie nauczycielskie Erasmus+.

2. PODSTAWA PRAWNA, POMOCNICZOŚĆ I PROPORCJONALNOŚĆ

• Podstawa prawna

Niniejsza inicjatywa jest zgodna z art. 165 i 166 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Art. 165 stanowi, że „Unia przyczynia się do rozwoju edukacji o wysokiej jakości poprzez zachęcanie do współpracy między państwami członkowskimi oraz, jeśli jest to niezbędne, poprzez wspieranie i uzupełnianie ich działalności, w pełni szanując odpowiedzialność państw członkowskich za treść nauczania i organizację systemów edukacyjnych...”. W art. 165 ust. 2 wskazuje się ponadto, że działanie Unii w dziedzinie edukacji będzie zmierzać między innymi do popierania rozwoju kształcenia na odległość. Art. 166 przewiduje, że Unia ma urzeczywistniać politykę kształcenia zawodowego, która wspiera i uzupełnia działanie państw członkowskich, w pełni szanując odpowiedzialność państw członkowskich za treść i organizację kształcenia zawodowego.

W ramach obecnej inicjatywy nie proponuje się rozszerzenia uprawnień regulacyjnych UE ani wiążących zobowiązań dla państw członkowskich. Państwa członkowskie podejmą decyzje, stosownie do swojej sytuacji krajowej, dotyczące sposobu wdrażania niniejszego zalecenia.

• Pomocniczość (w przypadku kompetencji niewyłącznych)

Państwa członkowskie mają własną kulturę i własne przepisy w zakresie struktury i organizacji kształcenia. W pełni odpowiadają za treść nauczania oraz organizację swoich systemów kształcenia i szkolenia. Borykają się jednak z pewnymi wspólnymi problemami związanymi z gotowością tych systemów do reagowania, co uwidoczniło się przez wpływ pandemii COVID-19 na uczących się, ich rodziny, nauczycieli, instruktorów i kadre kierowniczą placówek. Zalecenie ma wesprzeć państwa członkowskie w zwiększeniu

¹³ COM(2020) 624.

¹⁴ COM(2020) 274 final.

¹⁵ Dz.U. C 417 z 2.12.2020, s. 1.

gotowości i odporności ich systemów kształcenia i szkolenia, poprzez rozwój wyważonych rozwiązań w ramach kształcenia mieszanego.

Wartość dodana niniejszego proponowanego zalecenia na poziomie UE przejawia się w zdolności Unii do:

- łatwiejszego stosowania wspólnego podejścia do krótkoterminowych rozwiązań w zakresie problemów, które ujawniły się w czasie pandemii oraz doprowadziły do dysproporcji w efektach uczenia się lub pogłębiły te dysproporcje;
- promowania wspólnego europejskiego postrzegania szans wynikających z łączenia sposobów uczenia się, w tym zwiększania jakości i włączającego charakteru kształcenia i szkolenia, a także ogólnego rozwoju kompetencji i dobrostanu osób uczących się;
- łatwiejszej wymiany wiedzy fachowej i najlepszych praktyk wśród decydentów, naukowców i pedagogów na poziomie systemu i na poziomie szkoły;
- wspierania inicjatyw na poziomie UE w celu krzewienia rozwoju kompetencji pedagogów i uczących się w zakresie środowiska i narzędzi kształcenia mieszanego; oraz
- zachęcania do inwestycji w powyższych obszarach.

Zgodnie z zasadą pomocniczości we wniosku nakreślono ścieżkę rozwoju środowiska i narzędzi kształcenia mieszanego w szkolnictwie podstawowym i średnim oraz sformułowano odnośne zalecenia.

• **Proporcjonalność**

Ani treść, ani forma niniejszego proponowanego zalecenia nie wykraczają poza to, co jest konieczne do osiągnięcia celów zalecenia. Zobowiązania podejmowane przez państwa członkowskie będą miały charakter dobrowolny i każde państwo członkowskie ma swobodę decydowania o przyjętym podejściu.

• **Wybór instrumentu**

Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, dla ułatwienia realizacji celów określonych w jego art. 165 i 166, przewiduje, że Rada przyjmuje zalecenia na wniosek Komisji.

Zalecenie Rady stanowi odpowiedni instrument w dziedzinie kształcenia i szkolenia, w której UE ma odpowiedzialność wspierającą, i instrument ten był często wykorzystywany do działań na szczeblu europejskim w tej dziedzinie. Jako instrument prawny zalecenie wyraża zobowiązanie państw członkowskich do wprowadzenia opisanych środków oraz zapewnia bardziej solidną polityczną podstawę współpracy w tej dziedzinie, przy pełnym poszanowaniu uprawnień państw członkowskich w dziedzinie kształcenia i szkolenia.

3. WYNIKI OCEN EX POST, KONSULTACJI Z ZAINTERESOWANYMI STRONAMI I OCEN SKUTKÓW

• **Oceny ex post / oceny adekwatności obowiązującego prawodawstwa**

Nie dotyczy.

• **Konsultacje z zainteresowanymi stronami**

W latach 2020 i 2021 Komisja Europejska przeprowadziła konsultacje z przedstawicielami ministerstw edukacji, europejskich organizacji sieciowych (gromadzących edukatorów nauczycieli, rodziców, uczniów, pracodawców, związki zawodowe), pedagogów i innych członków społeczeństwa. Aby lepiej zrozumieć wyzwania i możliwości w tym obszarze, użyteczne były dodatkowe rozwiązania i uwarunkowania: spotkania online i seminaria internetowe; badania ukierunkowane na odbiorców szkolnego kształcenia i szkolenia; oraz projekty badawcze.

Ważnym etapem były otwarte konsultacje publiczne prowadzone od lutego do września 2020 r. w ramach prac przygotowawczych dotyczących komunikatu w sprawie Planu działania w dziedzinie edukacji cyfrowej na lata 2021–2027. Skupiały się one na skutkach pandemii COVID-19; zebrano ponad 2700 odpowiedzi z 60 krajów. Przeprowadzono też konsultacje z europejskimi uczniami poprzez społeczność internetową eTwinning skupiającą nauczycieli i członków kadry kierowniczej szkół.

- **Gromadzenie i wykorzystanie wiedzy eksperckiej**

Wniosek opiera się na wielu sprawozdaniach i badaniach dotyczących: dydaktycznych metod rozwoju kompetencji kluczowych; rozwoju zawodowego nauczycieli i kadry kierowniczej szkół; wykorzystania technologii cyfrowych w edukacji szkolnej; oraz zarządzania edukacją szkolną. W odniesieniu do zagadnień szczegółowych swój wkład konsultacyjny wniosło też trzech ekspertów zaangażowanych w ramach europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia (ramy ET2020)¹⁶. W przeprowadzonym przeglądzie uwzględniono sprawozdania i badania OECD, UNESCO i Rady Europy, a także prace Wspólnego Centrum Badawczego Komisji Europejskiej (zwłaszcza w obszarze dydaktycznych metod rozwoju kompetencji kluczowych w edukacji szkolnej, wykorzystania technologii cyfrowych w edukacji szkolnej oraz edukacyjnych doświadczeń dzieci i rodzin w czasie początkowych etapów pandemii). Odnośne informacje są zawarte w towarzyszącym dokumencie roboczym służb Komisji.

- **Ocena skutków**

Zważywszy na uzupełniający charakter tych działań wobec inicjatyw państw członkowskich, dobrowolny charakter proponowanych działań i zakresu oczekiwanych skutków, nie przeprowadzono oceny skutków. Podstawą opracowania wniosku były poprzednie badania, konsultacje z państwami członkowskimi i konsultacje publiczne.

- **Sprawność regulacyjna i uproszczenie**

Nie dotyczy.

- **Prawa podstawowe**

Niniejsze proponowane zalecenie nie narusza praw podstawowych i jest zgodne z zasadami uznanymi w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej, mianowicie prawem do nauki, przewidzianym w art. 14 karty, oraz prawem do ochrony danych osobowych, przewidzianym w art. 8. Dane osobowe muszą być przetwarzane rzetelnie w określonych celach i za zgodą osoby zainteresowanej lub na innej uzasadnionej podstawie przewidzianej prawem; ponadto, każdy ma prawo dostępu do zebranych danych, które go dotyczą, i prawo do dokonania ich

¹⁶ [Europejska współpraca polityczna \(ramy ET 2020\) | strona internetowa na temat kształcenia i szkolenia \(europa.eu\)](https://european-council.europa.eu/media/en/press-articles/2020/06/16)

sprostowania. Środki będą realizowane zgodnie z unijnymi przepisami dotyczącymi ochrony danych osobowych, w szczególności z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679¹⁷ w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych (ogólne rozporządzenie o ochronie danych).

4. WPLYW NA BUDŻET

Inicjatywa ta nie będzie wymagała dodatkowych zasobów z budżetu UE.

5. POZOSTAŁE ELEMENTY

- **Plany wdrożenia i monitorowanie, ocena i sprawozdania**

Aby wesprzeć wdrażanie zalecenia, Komisja proponuje opracowanie, we współpracy z państwami członkowskimi, szczegółowych wytycznych, podręczników i innych konkretnych materiałów docelowych, na podstawie dowodów, wzajemnego uczenia się oraz identyfikacji dobrych praktyk. Dzięki temu usunięte zostaną rozpoznane dysproporcje we wspieraniu rozwoju kształcenia mieszanego na poziomie szkoły i systemu.

Komisja zamierza informować o stosowaniu zalecenia w kontekście strategicznych ram europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia w dążeniu do realizacji europejskiego obszaru edukacji oraz w dalszej perspektywie.

- **Dokumenty wyjaśniające (w przypadku dyrektyw)**

Nie dotyczy.

- **Zarys zalecenia i dokumentu roboczego służb Komisji**

Projekt zalecenia zawiera proponowane wytyczne i działania, które mogą być realizowane przez państwa członkowskie w celu poradzenia sobie z krótkoterminowymi konsekwencjami pandemii, a także w celu dobrze wyważonego i ukierunkowanego kształcenia mieszanego, prowadzącego do włączającego szkolnictwa podstawowego i średniego o wysokiej jakości. Zalecenie zawiera zobowiązanie Komisji Europejskiej do uzupełniania i wspierania działań państw członkowskich w tej dziedzinie.

W towarzyszącym dokumencie roboczym służb Komisji na poparcie proponowanego zalecenia opisano różnorodne najnowsze dowody naukowe wraz z opiniami i doświadczeniami europejskich zainteresowanych podmiotów oraz przedstawiono przykłady istniejących polityk i projektów w tej szybko rozwijającej się dziedzinie.

¹⁷ http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2016.119.01.0001.01.ENG

Wniosek

ZALECENIE RADY

w sprawie kształcenia mieszanego na rzecz wysokiej jakości szkolnictwa podstawowego i średniego sprzyjającego włączeniu społecznemu

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 165 i 166,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Pandemia COVID-19 odcisnęła piętno na systemach kształcenia i szkolenia na całym świecie i w całej Unii i wywarła bezprecedensową presję na te systemy. Ograniczenia dotyczące kontaktów społecznych doprowadziły do poważnych zmian w nauczaniu i uczeniu się, a także w komunikacji i współpracy w społecznościach zajmujących się kształceniem i szkoleniem¹⁸. Miały wpływ na uczących się, ich rodziny, nauczycieli, instruktorów i członków kadry kierowniczej placówek, a także na lokalnych specjalistów wspierających edukację, na przykład pracowników społecznych i edukatorów w dziedzinie kultury. Państwom członkowskim udało się szybko zorganizować możliwości i wsparcie w obszarze nauczania na odległość, zwłaszcza w zakresie rozwiązań cyfrowych. Wykorzystano doświadczenia dotyczące nowych możliwości kształcenia, w tym znacznego zwiększenia cyfrowych kompetencji nauczycieli oraz bliższych powiązań między szkołami i szerszą społecznością. W systemach wielu państw członkowskich wystąpiły jednak niedociągnięcia polegające na szeroko rozpowszechnionym braku gotowości i zasobów do przejścia na inny sposób nauczania i uczenia się, co uwidoczniło i pogłębiło istniejące nierówności, braki i potrzeby. Systemy kształcenia i szkolenia muszą rozwiązać te problemy, a także zwiększać swoją odporność, aby lepiej sobie radzić ze zmieniającymi się okolicznościami w przyszłości i dostosowywać się do nich.
- (2) W Planie działania w dziedzinie edukacji cyfrowej na lata 2021–2027 nakreślono wizję Komisji Europejskiej dotyczącą włączającej i dostępnej edukacji cyfrowej o wysokiej jakości w Europie. Wzywa się w nim do ściślejszej współpracy na poziomie europejskim, aby wykorzystać doświadczenia wynikające z pandemii COVID-19 oraz dostosować systemy kształcenia i szkolenia do ery cyfrowej. Podkreśla się potencjał technologii w ułatwieniu bardziej indywidualizowanego i elastycznego nauczania skupionego na uczniu. Plan odnosi się do nierówności w kształceniu w warunkach, w których brakuje kompetencji cyfrowych, dostępu do

¹⁸ Dz.U. C 212I z 26.6.2020, s. 9–14.

odpowiednich narzędzi i niezawodnych połączeń internetowych. Podkreśla się w nim konieczność zwiększenia zdolności cyfrowych w systemach kształcenia i szkolenia.

- (3) Pierwsza zasada Europejskiego filaru praw socjalnych¹⁹ stanowi, że każdy ma prawo do edukacji włączającej, charakteryzującej się dobrą jakością, szkoleń i uczenia się przez całe życie w celu utrzymania i nabywania umiejętności, które pozwolą mu w pełni uczestniczyć w życiu społeczeństwa i skutecznie radzić sobie ze zmianami na rynku pracy. Zasada 11 przewiduje, że dzieci ze środowisk znajdujących się w niekorzystnej sytuacji mają prawo do szczególnych środków służących zwiększeniu równości szans. Skuteczne wdrożenie tych zasad w dużej mierze zależy od zdecydowania i działań państw członkowskich. Działania na poziomie UE mogą stanowić uzupełnienie środków krajowych; Komisja przedstawiła swój wkład w realizację planu działania na rzecz Europejskiego filaru praw socjalnych²⁰. W europejskim programie na rzecz umiejętności²¹ określono działania mające pomóc osobom i firmom w rozwoju dodatkowych i lepszych umiejętności oraz w ich zastosowaniu, poprzez zwiększenie trwałej konkurencyjności oraz wypracowanie odporności do reagowania na kryzysy, wykorzystując doświadczenia zdobyte podczas pandemii COVID-19; proponuje się w nim także wspieranie edukacji przyrodniczej w ramach działań badawczych i innowacyjnych. W zaleceniu Rady ustanawiającym europejską gwarancję dla dzieci wezwano państwa członkowskie do zagwarantowania dzieciom w potrzebie (tj. zagrożonym ubóstwem lub wykluczeniem społecznym) skutecznego i bezpłatnego dostępu do edukacji i zajęć w szkole. W strategii UE na rzecz praw dziecka wezwano do tworzenia włączającej edukacji o wysokiej jakości. Wspieranie rozwoju kompetencji jest jednym z celów europejskiego obszaru edukacyjnego, który ma pozwolić na „wykorzystanie w pełni potencjału edukacji i kultury jako sił napędowych zatrudnienia, sprawiedliwości społecznej i aktywnego obywatelstwa, a także jako sposobu na doświadczenie europejskiej tożsamości w całej jej różnorodności”²².
- (4) W szybko zmieniającym się świecie o licznych wzajemnych powiązaniach każdy potrzebuje szerokiego spektrum kompetencji oraz musi stale je rozwijać przez całe życie. Celem kompetencji kluczowych, zdefiniowanych w europejskich ramach odniesienia dla kompetencji kluczowych w uczeniu się przez całe życie²³, jest zapewnienie podstaw dla osiągnięcia bardziej demokratycznych społeczeństw, w których panuje większa równość. Stanowią one odpowiedź na potrzebę trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu, spójności społecznej i dalszego rozwoju kultury demokratycznej.
- (5) W zaleceniu Rady w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie²⁴ stwierdza się, że rozwojowi kompetencji sprzyjają: włączenie różnorodnych środowisk i narzędzi edukacyjnych, w tym technologii cyfrowych, oraz zadań w ramach struktury uczenia się; udzielanie wsparcia pedagogom oraz innym zainteresowanym podmiotom wspierającym proces uczenia się, w tym rodzinom; wspieranie i dalszy rozwój oceny i walidacji kompetencji kluczowych nabytych w różnych warunkach; oraz zacieśnienie współpracy w ramach kształcenia, a także

¹⁹ COM(2017)250.

²⁰ COM(2021)102.

²¹ COM(2020) 274 final.

²² COM(2017)673.

²³ Dz.U. C 189 z 4.6.2018, s. 1, załącznik

²⁴ Dz.U. C 189 z 4.6.2018, s. 1.

między kształceniem a innymi dziedzinami poprzez bardziej kompleksowy program działania.

- (6) W zaleceniu Rady w sprawie kształcenia i szkolenia zawodowego na rzecz zrównoważonej konkurencyjności, sprawiedliwości społecznej i odporności²⁵ proponuje się unowocześnioną wizję polityki UE w zakresie kształcenia i szkolenia zawodowego, w tym cyfryzację tego obszaru i wykorzystanie w nim kształcenia mieszanego.
- (7) W konkluzjach Rady w sprawie europejskich nauczycieli i trenerów przyszłości²⁶ stwierdza się, że nauczyciele, trenerzy i kadra kierownicza szkół są niezbędną siłą napędową kształcenia i szkolenia oraz powinni być zaangażowani w tworzenie polityki w tym obszarze i powinni móc niezależnie wdrażać tę politykę w praktyce; jednak potrzebują oni również wsparcia poprzez kompleksowe podejście do kształcenia formalnego, wprowadzenia do zawodu i ciągłego rozwoju zawodowego.
- (8) Pandemia nasiliła obecne od dawna obawy dotyczące fizycznego, psychicznego i emocjonalnego dobrostanu dzieci i młodzieży. Wszystkie dzieci i osoby młode powinny uzyskać wsparcie, by prowadzić zdrowy i aktywny styl życia, który zachęca do nabierania pozytywnych nawyków na całe życie, a także powinny mieć możliwość uczestniczenia w różnych sportach i aktywnościach fizycznych, które poprawiają umiejętności ruchowe i podnoszą dobrostan psychiczny i emocjonalny. Dzieci i osoby młode potrzebują też wsparcia w zakresie dobrostanu psychicznego i emocjonalnego podczas nauki, w tym zadań edukacyjnych pod presją oraz rozumienia bezpiecznych i odpowiedzialnych zachowań w internecie. Wsparcie jest też potrzebne uczącym się, którzy spędzają dużo czasu bez kontaktu z kolegami lub kadrami szkół.
- (9) Kształcenie mieszane w ramach kształcenia i szkolenia formalnego ma miejsce, gdy szkoła, pedagog lub osoba ucząca się stosują więcej niż jedną metodę w procesie uczenia się: łączenie nauki stacjonarnej w szkole z innymi warunkami fizycznymi poza szkołą (nauczaniem na odległość); łączenie różnych narzędzi uczenia się, które mogą być cyfrowe (w tym internetowe) i niecyfrowe. Nauczyciele i szkoły – na podstawie swojego fachowego osądu – wybiorą metody i ułatwią ich stosowanie w ramach interesujących i skutecznych zadań edukacyjnych pomagających w ogólnym rozwoju kompetencji.
- (10) Uczenie się w różnych warunkach, w tym w szkole, w domu, na zewnątrz, w obiektach kultury oraz w zakładach pracy może być motywujące dla dzieci i młodzieży, a także wspierać ogólny rozwój kompetencji. To z kolei może im pomóc w zrozumieniu istotnego znaczenia kształcenia i szkolenia formalnego dla ich życia w społeczeństwie i w znalezieniu w nim motywacji, a także w większym zaangażowaniu w rozwiązywanie lokalnych i światowych wyzwań, na przykład w zakresie środowiska i zmiany klimatu.
- (11) W kształceniu mieszanym dostrzega się wartość szkoły jako wspólnego miejsca osobistych i społecznych interakcji, które samo w sobie jest ważne dla uczenia się jako sposób zrozumienia i objaśnienia świata.
- (12) Kształcenie mieszane może wspierać ogólny rozwój kompetencji dzięki różnym zadaniom i narzędziom edukacyjnym mieszczącym się w tym podejściu. Wykorzystanie technologii cyfrowych, w tym internetowej łączności między

²⁵ Dz.U. C 417 z 2.12.2020, s. 1.

²⁶ Dz.U. C 193 z 9.6.2020, s. 11.

urządzeniami, może ułatwić interakcję osoby uczącej się z innymi uczącymi się, programami nauczania i innymi źródłami informacji, oraz może wspomóc uczenie się w różnych warunkach. Uzupełniające wykorzystanie sprzętu naukowego, narzędzi rzemieślniczych, przykładowych materiałów (przedmiotów wykorzystywanych w życiu codziennym), tekstów publikowanych oraz narzędzi piśmienniczych i artystycznych może sprzyjać kreatywności i osobistej ekspresji, zarówno na poziomie indywidualnym, jak i zbiorowym.

- (13) Edukacja jest podstawowym prawem człowieka i prawem dziecka. Dostęp do edukacji musi być zagwarantowany, niezależnie od warunków jej prowadzenia – w szkole, na odległość lub przez połączenie tych rozwiązań – oraz niezależnie od różnych osobistych i społecznych uwarunkowań osób uczących się. Wykraczając poza horyzont pandemii, metoda kształcenia mieszane stanowi szansę na poprawę jakości, istotności i włączającego charakteru kształcenia i szkolenia, na przykład na zapewnienie lepszej edukacji na obszarach wiejskich i oddalonych, w tym w regionach najbardziej oddalonych i społecznościach wyspiarskich, oraz dla innych osób uczących się, które nie mogą uczęszczać do szkoły w pełnym wymiarze czasu: osób należących do społeczności podróżujących; młodych opiekunów; osób mających problemy zdrowotne lub przebywających w szpitalach lub ośrodkach opieki; osób trenujących wyczynowo; oraz osób uczestniczących w kształceniu zawodowym lub pracy zarobkowej. Wszystkie warunki i narzędzia powinny być w równej mierze dostępne dla mniejszości, dzieci niepełnosprawnych i dzieci pochodzących ze środowisk znajdujących się w niekorzystnej sytuacji społeczno-ekonomicznej; nie powinny też prowadzić do dyskryminacji bądź segregacji.
- (14) Kształcenie mieszane wymaga spójnego, systemowego podejścia, aby zapewnić warunki podstawowe. To wiąże się z zaangażowaniem aktywnych zawodowo specjalistów o różnym zakresie wiedzy fachowej i promowaniem współpracy ze społecznością, co zachęca do wspólnej odpowiedzialności za rozwój osób młodych. Skuteczność środków systemowych mających na celu wsparcie kształcenia mieszane będzie też zależeć od uwydatnienia i wspierania relacji między różnymi elementami ekosystemu, między władzami edukacyjnymi, sektorami zapewniającymi zasoby edukacyjne (technologie, publikacje i inne wyposażenie na potrzeby programu nauczania), instytucjami zajmującymi się badaniami, kształceniem i szkoleniem oraz społecznościami.
- (15) Kształcenie mieszane jest szeroko stosowaną praktyką w kształceniu zawodowym podstawowym²⁷, jednak ograniczenia związane z pandemią były barierą dla możliwości instytucji i organizacji w zakresie uczenia się w miejscu pracy oraz utrzymania komunikacji z instruktorami i mentorami, a także wywarły wpływ na prowadzenie przygotowania zawodowego. Ograniczony dostęp do zadań praktycznych uwiódrczył znaną potrzebę, aby w kształceniu i szkoleniu zawodowym wykorzystywać technologie cyfrowe, w tym urządzenia cyfrowe i platformy uczenia się, e-portfolia oraz rzeczywistość rozszerzoną i rzeczywistość wirtualną do symulacji. Jeszcze pilniejsza stała się też potrzeba zrozumienia i koordynacji sposobów stosowania technologii cyfrowych do uczenia się w różnych warunkach (np. w szkole lub podczas praktyk zawodowych).

²⁷ Kształcenie zawodowe podstawowe jest zwykle realizowane na poziomie szkoły średniej II stopnia i na poziomie pomaturalnym, zanim uczniowie rozpoczną życie zawodowe. Jest prowadzone albo w szkole (głównie w klasach), albo w miejscu pracy, np. ośrodkach szkoleniowych i przedsiębiorstwach, w zależności od krajowych systemów kształcenia i szkolenia oraz struktur gospodarczych.

- (16) Istotne znaczenie i przydatność uczenia się pozaformalnego są wyraźnie widoczne na podstawie doświadczeń pozyskanych w pracy z młodzieżą, wolontariacie i poprzez udział w aktywnościach kulturalnych, w tym sporcie masowym. Uczenie się pozaformalne odgrywa ważną rolę we wspieraniu rozwoju kluczowych umiejętności interpersonalnych, komunikacyjnych i poznawczych, w tym m.in. kreatywności, które ułatwiają młodzieży wchodzenie w dorosłość, aktywność obywatelską i życie zawodowe²⁸. Rozpoznanie nowych sposobów nauczania wiąże się ze skuteczniejszą współpracą między uczeniem się formalnym a pozaformalnym²⁹.
- (17) Treść niniejszego zalecenia jest w pełni zgodna z zasadami pomocniczości i proporcjonalności,

NINIEJSZYM ZALECA PAŃSTWOM CZŁONKOWSKIM:

- 1) Na podstawie doświadczeń zdobytych w kontekście kryzysu COVID-19 wspieranie odbudowy i gotowości systemów kształcenia i szkolenia poprzez radzenie sobie z konsekwencjami pandemii dla uczących się, pedagogów i wszystkich specjalistów zajmujących się edukacją oraz rozwijanie długoterminowego strategicznego podejścia do kształcenia mieszanego, zgodnie z zasadami określonymi w niniejszym zaleceniu³⁰. Wykorzystanie udanych innowacji wprowadzonych lub przetestowanych podczas pandemii w celu wymiany i ulepszenia dobrych praktyk.
- 2) Wspieranie uczących się poprzez uwzględnienie następujących środków:

W ramach bezpośredniej reakcji na kryzys:

- a) Zapewnienie dodatkowych możliwości uczenia się i ukierunkowanego wsparcia dla uczących się, którzy mają problemy w nauce, specjalne potrzeby edukacyjne, pochodzą z grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji lub w inny sposób odczuli skutki zakłóceń w funkcjonowaniu szkół. Można tu uwzględnić na przykład zwiększenie wsparcia zindywidualizowanego i osobistej opieki dydaktycznej, systemy mentoringu (w tym mentoring wzajemny), dodatkowy czas na naukę w roku szkolnym lub w okresach wakacyjnych, dostęp do dodatkowych miejsc nauki, np. bibliotek publicznych i obiektów gminnych, oraz do zajęć pozaszkolnych ze wsparciem pedagogicznym.
- b) Priorytetowe traktowanie fizycznego i psychicznego dobrostanu uczących się i ich rodzin. Można tu uwzględnić opracowanie wytycznych dotyczących zdrowia psychicznego; uwzględnienie dobrostanu uczniów i strategii walki z nękaniami w celach oraz procesach monitorowania i zapewnienia jakości szkoły (w ramach regularnego zapewnienia jakości lub działań kontrolnych szkoły lub w kontekście szczegółowych ocen sytuacji szkoły w kontekście pandemii); przydzielanie specjalnych pracowników lub ułatwianie dostępu do wykwalifikowanych specjalistów i usług w zakresie zdrowia psychicznego i wsparcia.
- c) Pobudzanie rozwoju kompetencji cyfrowych osób uczących się i ich rodzin oraz zwiększanie cyfrowych zdolności systemów kształcenia poprzez zachęcanie na poziomie szkoły i na poziomie społeczności do inwestycji

²⁸ <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9624-2017-INIT/pl/pdf>

²⁹ 2015/C 172/03.

³⁰ Ramy kształcenia mieszanego przedstawione w dokumencie roboczym służb Komisji mogą być podstawą szczegółowych działań dostosowanych do sytuacji poszczególnych krajów.

w dostępne urządzenia i połączenia oraz poprzez stworzenie możliwości podnoszenia umiejętności cyfrowych, w tym z wykorzystaniem technologii na potrzeby samodzielnej i wspólnej nauki. Wdrażanie inwestycji i reform przewidzianych w planach krajowych i planach w ramach Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności w celu zapewnienia, aby wszystkie osoby uczące się miały dostęp do niezbędnych urządzeń i możliwości uczenia się.

W celu wsparcia odbudowy i długoterminowej gotowości systemu kształcenia i szkolenia:

- 3) Zbadanie sposobów rozwoju kształcenia mieszanego w szkolnictwie podstawowym i średnim z korzyścią dla wszystkich osób uczących się oraz zapewnienia trwałego pozytywnego wpływu na nauczanie i uczenie się dostosowane do wieku, zdolności i edukacyjnych celów uczniów. Można tu uwzględnić wzmocnienie powiązań nauki w szkole i nauki na odległość w celu stworzenia większej elastyczności i odpowiednich warunków, w których odbywa się nauka, przy uwzględnieniu różnych potrzeb wynikających z różnych warunków społeczno-ekonomicznych i mieszkaniowych; wzmocnienie rozwoju i utrwalania narzędzi uczenia się, aby zapewnić możliwości badania i wyrażania, w tym rozwój znajomości nauk ścisłych i przyrodniczych; wspieranie uczenia się w różnych warunkach; zapewnienie odpowiedniej równowagi między nauką prowadzoną przez nauczycieli i uczniów, z jednej strony, a uczeniem się opartym na współpracy i samodzielnym uczeniem się, z drugiej strony; testowanie metod nauki, aby uatrakcyjnić nowe możliwości, i lepszych rozwiązań edukacyjnych dla uczących się i nauczycieli.
- 4) Wykorzystanie kształcenia mieszanego jako sposobu wspierania samodzielności uczących się oraz nauczania zindywidualizowanego (przy uwzględnieniu wieku, zdolności i specjalnych potrzeb edukacyjnych uczniów) oraz rozwijania ich kompetencji osobistych, społecznych i w zakresie umiejętności uczenia się (jednej z ośmiu kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie³¹, dopracowanej w europejskich ramach LifeComp³²).
- 5) Wspieranie nauczycieli poprzez uwzględnienie następujących środków:

W ramach bezpośredniej reakcji na kryzys:

- a) Wspieranie kursów, programów i narzędzi z zakresu podnoszenia umiejętności cyfrowych³³ dla nauczycieli. Opracowanie i rozpowszechnianie internetowych i stacjonarnych modułów i zasobów dydaktycznych, które pomogą nauczycielom dostosować ich metody nauczania do rozwiązań kształcenia mieszanego na podstawie ich doświadczeń i opinii oraz zaangażować się w wykorzystanie nowych narzędzi i materiałów.

³¹ Dz.U. C 189 z 4.6.2018, s. 1.

³² Ramy LifeComp obejmują trzy powiązane ze sobą obszary kompetencji: „osobowy”, „społeczny” i „umiejętność uczenia się”. Każdy obszar obejmuje trzy kompetencje: samoregulacja, elastyczność, dobrostan (obszar osobowy), empatia, komunikacja, współpraca (obszar społeczny), nastawienie prorozwojowe, myślenie krytyczne i zarządzanie procesem uczenia się (obszar umiejętności uczenia się). Kompetencje LifeComp mają zastosowanie do wszystkich sfer życia i można je nabywać przez całe życie w ramach edukacji formalnej, nieformalnej i pozaformalnej. <https://ec.europa.eu/jrc/en/lifecomp>

³³ Komisja Europejska w październiku 2021 r. uruchomi nowe narzędzie SELFIE dla nauczycieli, które ma pomagać pedagogom w planowaniu rozwoju ich kompetencji cyfrowych.

- b) Położenie większego nacisku na dobrostan pedagogów, członków kadry kierowniczej szkół i innych pracowników oświaty. Można tu uwzględnić dostęp do wykwalifikowanych specjalistów i specjalistycznych usług w zakresie zdrowia psychicznego i wsparcia, promowanie organizacji wzajemnego wsparcia w celu łagodzenia stresu i zwiększanie oferty szkoleń z zakresu odporności / dobrostanu psychicznego w kształceniu nauczycieli i programach ustawicznego doskonalenia zawodowego.
- c) Mobilizowanie lub zatrudnianie dodatkowych pracowników, aby zapewnić więcej czasu na wsparcie indywidualne w szkołach i na zajęciach pozaszkolnych.

W celu wsparcia odbudowy i długoterminowej gotowości pedagogów:

- d) Osadzenie kształcenia mieszanego w ustawowym kształceniu nauczycieli³⁴ i programach ustawicznego doskonalenia zawodowego³⁵, aby pomóc pracownikom oświaty odpowiednio dostosować strukturę nauczania do ich otoczenia zawodowego oraz ułatwić im kompetentne wspieranie procesu uczenia się z wykorzystaniem różnych wewnętrznych i zewnętrznych warunków, narzędzi i zadań.
 - e) Zapewnienie dostępu do centrów wiedzy eksperckiej oraz odpowiednich zasobów wspomagających i doskonalących strukturę i pomoce edukacyjne. Wspieranie kadr prowadzących kształcenie i szkolenie w wypracowaniu metod kształcenia mieszanego w konkretnych warunkach poprzez wymianę kadr i wzajemne uczenie się, tworzenie sieci, projekty oparte na współpracy i wspólnoty praktyków.
 - f) Opracowanie wytycznych dotyczących nowych rozwiązań w zakresie oceny i egzaminów końcowych przy użyciu odpowiednich narzędzi ewaluacji formatywnej i oceniania podsumowującego, odpowiednich dla różnych poziomów kształcenia i szkolenia oraz odnoszących się w równym stopniu do nauki w szkole i nauki na odległość.
 - g) Zachęcanie pracowników oświaty do uczestniczenia w projektach badawczych i badaniach, w tym testowaniu zadań w różnych warunkach nauki oraz technologii cyfrowych stosowanych do wsparcia procesu uczenia się.
- 6) Wspieranie szkół poprzez uwzględnienie następujących środków:

W ramach bezpośredniej reakcji na kryzys:

- a) Zapewnienie narzędzi i zasobów na potrzeby kształcenia mieszanego, a także wytycznych dla szkół dotyczących ich stosowania³⁶.
- b) Wspieranie skutecznych partnerstw w zakresie infrastruktury i zasobów obejmujących podmioty zajmujące się różnymi obszarami edukacyjnymi, w tym biznesem, sztuką, dziedzictwem kulturowym, sportem, przyrodą,

³⁴ Okres formalnych studiów w celu zdobycia uznanych kwalifikacji i podjęcia pracy w charakterze nauczyciela. Studia takie są zwykle oferowane przez wydziały pedagogiczne uniwersytetów lub niezależne uczelnie pedagogiczne (por. glosariusz w dokumencie roboczym służb Komisji).

³⁵ Nauka, którą specjaliści podejmują na dowolnym etapie swojej kariery zawodowej w celu doskonalenia swoich praktyk zawodowych (por. glosariusz w dokumencie roboczym służb Komisji).

³⁶ Narzędzie SELFIE pomaga szkołom w dokonaniu analizy i zebraniu dowodów dotyczących obecnej sytuacji i obecnych potrzeb. Ma charakter modułowy i każda szkoła może je dopasować, uwzględniając swoje konkretne uwarunkowania.

szkolnictwem wyższym, a także instytuty badawcze, sektor zasobów edukacyjnych (dostarczający technologie, publikacje i inne urządzenia związane z programem nauczania) oraz jednostki badań edukacyjnych.

- c) Pomoc szkołom w ocenie ich strategii i praktyk w zakresie włączenia społecznego oraz w podejmowaniu niezbędnych działań w celu zaradzenia niedociągnięciom, w tym z wykorzystaniem narzędzi UE³⁷.

W celu wsparcia długoterminowej odbudowy i poprawy zdolności w zakresie zmian organizacyjnych

- d) Inwestowanie w sieć szybkiego internetu w szkołach i w środowiskach nauczania na odległość, od czego zależy e-uczenie się.
 - e) Dopuszczenie dostatecznego poziomu autonomii w podejmowaniu decyzji na poziomie szkoły (przez zarząd, dyrekcję i kadrę kierowniczą szkoły) w celu ułatwienia innowacji, zdolności reagowania i dostosowania do lokalnych potrzeb.
 - f) Wspieranie członków kadry kierowniczej szkoły w zarządzaniu zmianami organizacyjnymi, zapewniając ukierunkowany rozwój zawodowy i wytyczne dotyczące pełnionych funkcji. Wspieranie szkół i powiązane placówki edukacyjne, aby uwzględniały kształcenie mieszane w swoich planach strategicznych, co może obejmować wykorzystanie narzędzi samooceny.
 - g) Wspieranie dialogu i tworzenia sieci kontaktów między zainteresowanymi podmiotami zajmującymi się zarówno nauką w szkole, jak i nauczaniem na odległość, aby z różnych źródeł pozyskiwać opinie i pomysły na potrzeby rozwoju w przyszłości. Można tu również uwzględnić dialog, wytyczne i strategie mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa, ochrony i prywatności dzieci w świecie cyfrowym.
 - h) Skoncentrowanie części wewnętrznych lub zewnętrznych mechanizmów kontroli i zapewnienia jakości w szkole na łączeniu warunków i narzędzi nauki, z uwzględnieniem oceny innych podmiotów niż szkoła lub oceny przez takie podmioty przeprowadzonej.
- 7) Pełne wykorzystanie unijnych funduszy i wiedzy eksperckiej na potrzeby reform i inwestycji w infrastrukturę, narzędzia i rozwiązania dydaktyczne w celu zwiększenia odporności i gotowości szkół przygotowanych na przyszłość, zwłaszcza programu Erasmus+, Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), programu „Cyfrowa Europa”, programu „Horyzont Europa” oraz Instrumentu Wsparcia Technicznego.
- 8) Inwestycje w monitorowanie, badania i ocenę wyzwań w zakresie polityki oraz skutków tych inicjatyw w celu wykorzystania zdobytych doświadczeń i użycia tych danych w przyszłej reformie polityki, w tym poprzez wykorzystanie doświadczeń osób uczących się oraz danych zebranych na potrzeby opracowania najlepszych praktyk i zindywidualizowanych rozwiązań z zakresu sztucznej inteligencji na potrzeby ulepszenia programów nauczania.

³⁷ Europejski przybornik dla szkół „Promowanie kształcenia sprzyjającego włączeniu oraz przeciwdziałanie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej” zawiera mnóstwo zasobów i praktycznych przykładów, a także narzędzie samooceny dla szkół.

- 9) Zapewnienie odpowiednich ram wdrażania niniejszego zalecenia przez uwzględnienie środków wspierających kształcenie mieszane w krajowych planach działania na rzecz realizacji europejskiej gwarancji dla dzieci.

NINIEJSZYM WZYWA KOMISJĘ DO NASTĘPUJĄCYCH DZIAŁAŃ:

1. Pomoc we wdrażaniu zalecenia przez ułatwianie wzajemnego uczenia się i wymiany między państwami członkowskimi i wszystkimi właściwymi zainteresowanymi podmiotami poprzez:
 - 1.1. strategiczne ramy europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia na rzecz europejskiego obszaru edukacji i w szerszej perspektywie (2021–2030)³⁸;
 - 1.2. nowe europejskie centrum edukacji cyfrowej oraz nowy dialog strategiczny z państwami członkowskimi, które zostaną ustanowione w ramach Planu działania w dziedzinie edukacji cyfrowej na lata 2021–2027 w celu wspierania międzysektorowej współpracy w zakresie edukacji cyfrowej;
 - 1.3. unijne internetowe platformy i społeczności w obszarze kształcenia i szkolenia, w tym europejską platformę internetową dla szkół *School Education Gateway*, eTwinning oraz Europejski przybornik dla szkół „Promowanie kształcenia sprzyjającego włączeniu oraz przeciwdziałanie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej”.
2. We współpracy z państwami członkowskimi wspieranie rozwoju zasobów, takich jak:
 - 2.1. oparte na dowodach wytyczne dotyczące struktury nauczania i szkolnych praktyk organizacyjnych w ramach kształcenia mieszanego, w tym dotyczące narzędzi cyfrowych, rozwiązań w zakresie oceny i walidacji nauczania oraz ochrony danych, prywatności i bezpieczeństwa w warunkach kształcenia mieszanego;
 - 2.2. potencjał przyszłych europejskich ram treści edukacji cyfrowej, mających na celu tworzenie i wymianę wysokiej jakości treści edukacji cyfrowej, opracowanych w kontekście Planu działania w dziedzinie edukacji cyfrowej na lata 2021–2027.
3. Wspieranie rozwoju zawodowego pracowników oświaty i innych zainteresowanych stron poprzez:
 - 3.1. prowadzenie masowych, otwartych kursów internetowych (MOOC) z zakresu kształcenia mieszanego dla nauczycieli, instruktorów, kadry kierowniczej szkół i edukatorów nauczycieli na platformie *School Education Gateway* oraz promowanie powszechnego wykorzystania tych kursów wśród szkolnych kadr;
 - 3.2. dzielenie się dobrymi praktykami wypracowanymi podczas wymiany kadr, projektów i sieci Erasmus+, w tym poprzez internetową społeczność eTwinning, przyszłe akademie nauczycielskie Erasmus+ oraz centra doskonałości zawodowej;
 - 3.3. uruchomienie nowego internetowego narzędzia SELFIE dla nauczycieli, aby pomóc im w analizowaniu swoich umiejętności cyfrowych i planowaniu dalszego doskonalenia tych umiejętności. Jest ono oparte na narzędziu SELFIE przeznaczonym do planowania kompetencji cyfrowych całej szkoły, które może być

³⁸ Dz.U. C 66 z 26.2.2021, s. 1.

pomocne w skutecznym realizowaniu kształcenia mieszanego, w tym kształcenia i szkolenia zawodowego.

4. Wspieranie inicjatyw na rzecz dalszego rozwoju i promowania włączającej i sprawiedliwej edukacji o wysokiej jakości oraz możliwości uczenia się przez całe życie dla wszystkich osób, w ramach europejskiego obszaru edukacji w zakresie kształcenia szkolnego, zwłaszcza w odniesieniu do włączania osób uczących się znajdujących się w różnych sytuacjach, które mają wpływ na ich dostęp do określonych warunków i narzędzi nauczania, i w odniesieniu do włączania osób wymagających ukierunkowanego wsparcia w procesie uczenia się.
5. Udzielanie państwom członkowskim dalszego wsparcia w prowadzeniu reform w celu zwiększania jakości i włączającego charakteru systemów edukacji szkolnej, a także wspieranie ich gotowości cyfrowej zgodnie z celami Planu działania w dziedzinie edukacji cyfrowej na lata 2021–2027.
6. Położenie nacisku na rozwój kształcenia mieszanego w szkolnictwie podstawowym i średnim w ramach regularnych sprawozdań z postępów w realizacji europejskiego obszaru edukacji oraz Planu działania w dziedzinie edukacji cyfrowej na lata 2021–2027.

Sporządzono w Brukseli dnia [...] r.

*W imieniu Rady
Przewodniczący*